

Üliõpilased ja riigikaitse

EPL
2.7.96

Peagi Riigikogus arutamisele tulev "Eesti riigi kaitsepoliitika põhisuunad" refereerib otseselt üliõpilasi puudutavas osas kaitseväeteenistuse seadust ning sätestab: "Kõrgemate õppeasutuste õppuritele, kes soovivad saada reservallohvitseri või reservohvitseri auastet ning kes vastavad kehtestatud nõuetele, võimaldatakse ajateenistuse ja vastavate kursuste läbitegemine õppeasutuses õppimise aja jooksul.

Ajateenistuse läbitegemise korra studiumi käigus kehtestab kaitseministeeriumi ettepanekul Vabariigi Valitsus".

Niisugune kord peab seaduse järgi juba täna kehtima. Kahjuks ei ole aga täitevvõim, st kaitseministeerium, siiani oma kohustust täitnud. Reservohvitseri koolitusest on saanud ministeeriumi ja kaitsejõudude peastaabi vaheliste vaidluste objekt.

Võimalikud on kaks suunda

Väljatöötamisel oleva kaitseministeeriumi-poolse programmi järgi nähakse ette kahe koolituskeskuse loomine (Tallinna Riigikaitse Akadeemia, Tartus sinna ületoodava kaitseväge lahingukooli baasil), kus üliõpilased saaksid sõduri-, allohvitseri- ja ohvitseriväljaõppe osaliselt õppetöö vaheajad (suvel) kasarmuoludes ning studiumi käigus laupäevadel-pühapäevadel teoreetiliste ja praktiliste õppuste teel.

Selle kava koostamisega on ministeerium paraku vähemalt aasta jagu hiljaks jäänud, sest programmi järgi nähakse ette väljaõppe alustamist teise kursuse läbinud üliõpilastele, kuid vähemalt üks aastakäik tudengeid on koolituskeskuste planeeritava käivitumise ajaks (1997. aasta suvel) juba lõpetanud kolmanda õppeaasta.

Neile on kaitseministeerium pakkunud reservohvitseri koolituse võimalust pärast ülikooli lõpetamist. Enamik tänaseid tudengeid viimase lahendusega rahul ei ole.

Kaitsejõudude peastaap lähtub tulevase Eesti riigikaitse välajaõppe süsteemi väljatöötamisel Šveitsi ja Soome eeskujust, mis üliõpilasi puudutavas osas näeb ette kõigi meeskodanike kohustuse läbida ajateenistus enne ülikooli.

Keskukooli lõpetanutele antakse võimalus sooritada sisseastumiseksamid kõrgkooli

Jaanus Tehver

SEISUKOHT

enne kaitseväge minekut, kuid õpinguid saab alustada alles pärast ajateenistuse läbimist.

Kõrgkooli sissesaanud ajateenijad läbivad juba enne ülikooli minekut lahingukooli ning soovijatel on võimalus ülikooliõpingute ajal täiendavalt läbida reservohvitseri koolitus.

Peastaabi argumentid kaitseministeeriumi kava vastu on mõistetavad.

Esiteks, sõduriväljaõppe andmine ainult ühe suve jooksul jätab tulevaste allohvitseride ja ohvitseride teadmiste baasi nõrgaks.

Teiseks, tekib liiga suur lõhe kaitseväge õppeasutustes väljaõppe saanud ohvitseride ja ülikoolidest tulnud nn paberiohvitseride praktiliste teadmiste ja oskuste vahel, millest tulenevalt on kaadrisõjaväelastel kriisilukorras reservohvitseri raske usaldada.

Kolmandaks, kaitsejõududel ei ole otstarbekas hajutada veelgi oma väljaõppesüsteemi, ka olemasolevates õppeasutustes napib õppejõude ja tehnilisi vahendeid.

Ja lõpuks, kõrgkoolide vahelise koolituse läbinud andekatest noortest ei ole reaalselt kasu tänasele Eesti kaitsevägele, nad lähevad sisuliselt mööda hädasti võimekaid mehi vajavatest riigikaitsestruktuuridest.

Kehtiv seadus ja tänane päev

Peastaabi kava iseenesest on väga hea, kuid ka peastaap ise möönab, et selle elluviimine saab toimuda alles tulevikus.

Täna aga kehtib meil seadus, mis sätestab üliõpilaste valikuvõimaluse — kas reservohvitserikoolitus ülikooli käigus või aastane ajateenistus pärast õpingute lõppu. Kaitseministeerium pakubki oma programmi nii-öelda üleminekuvariandina, et vältida tänaste üliõpilaste täielikku kaotsiminekut Eesti riigikaitsele.

Siin aga tekib tõsine küsimus sellise variandi otstarbekusest, sest raha suunamine niikuinii mõne aasta pärast likvideerimisele kuulvasse struktuuri on väga problemaatiline.

Kaitseministeerium on planeerinud oma kava käivitumisel koolitusele minevateks vahenditeks 11 miljonit krooni aastas. Seejuures möönab ministeerium, et see on üleminekuvariant, tulevikus on ilmselt otstarbekas ellu viia peastaabi ühtne väljaõppesüsteem.

Raha vajavad hädasti kõik juba olemasolevad riigikaitsestruktuurid, selle ajutiste asutuste kulutamise mõttekus on enam kui küsitav. Pealegi on ministeerium oma programmi realiseerimisega niigi hiljaks jäänud.

Lahenduseks saab olla kaitseliit

Minu seisukoht on, et kaitseministeeriumi kava realiseerimine mõneks ajaks lihtsalt selleks, et kuidagi täita oma seadusest tulenevat kohustust ja ühtlasi mingilgi määral kaasata üliõpilasi riigikaitsestruktuuridesse, ei ole otstarbekas.

Vajaliku ajutise lahendusena pakuksin välja järgmise variandi: tänaste tudengite jaoks kasutatakse sõjalise väljaõppe baasina Kaitseliitu, võrdsustades valitsuse määrusega üliõpilastest kaitseliitlaste vastava väljaõppe seaduses sätestatud reservohvitserikoolituse võimalusega.

See tähendaks täiendavate vahendite suunamist juba olemasolevasse riigikaitsestruktuuri, samuti Kaitseliidu tugevdamist andekate noortega, millel oleks positiivne mõju kogu Kaitseliidu edasisele arengule, kuivõrd näiteks Tartus juba eksisteerivast akadeemilisest malevkonnast lähevad hea koolituse saanud inimesed laiali üle Eesti, rakendades oma oskusi juba kohalikes malevates.

Selline tervendav "süst" tõstaks Kaitseliidu populaarsust rahva seas, lõppkokkuvõttes võidaksid nii üliõpilased kui Eesti riik.

Selline lahendus oleks ilmselt kõige otstarbekam ajani, mil käivitub kompleksne riigikaitse ettevalmistuse süsteem, mille väljatöötamisega tegeleb kaitsejõudude peastaap.

Jaanus Tehver on Tartu Ülikooli õigus-teaduskonna üliõpilane